

SLOVENSKI NAROD.

Izbira vsak dan zvečer, izmahi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ograke dožele za vse leta 25 K, za pol leta 18 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse 34 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dožele toliko več, kolikor znača poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnina se ne izira. — Za oznanila se plačuje od petek-vtorek po 12 h, če se se oznanile tiski enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiski trikrat ali večkrat. — Dopolni se izvelo frankovati. — Rekopisi se ne vratajo. — Uredništvo in upravljenje je v Knadevih ulicah št. 5, in vicev uredništve v I. nadstropju, upravnosti pa v pritličju. — Upravnosti naj se blagovolije pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Kat. duhovnik in slov. uradnik.

Novo mesto, 20. septembra.

Znano je, da sme Nemec-uradnik na slov. tleh storiti, kar se mu ljubi. Lahko se meša v politiko, lahko je voditelj kake stranke; brez vsega greha sme sklicevati politične shode in se jih udeležiti aktivno in pasivno. Čim agilnejši je v teh ozirih in naj vpije živio nemštvu v rajhu in izjavi javno, da ni Avstriec, tem lepsi avanzma ima pričakovati. Slovenskemu uradniku pa se šteje še njegovo slovensko ime za greh. Če izjavi, da je naroden, a prav mirno živi in dosti v slovenskem jeziku uraduje, stori že večni greh. Ako pa slovenski uradnik javno nastopa, je pa hudo zanj, če se mu ne posreči potom poslanstva odstraniti zaprek avanzma.

Tako je bilo, ko še ni bilo na Slovenskem razlike med klerikalnimi in liberalnimi Slovenci in tako je še. Če prelistamo naše časopise iz let pred 1873 (to leto se je pričel razkol), najdemo, da se brigajo farovški časopisi prav malo za korist slovenskih uradnikov. Katoliški duhovnik je nekdaj zavzemal mesto zdajnjega državnega uradnika, zato je jezen, da mu je leta vzel ta mesta. Uradnik je šolan človek. Katoliški duhovnik ne strpi zraven sebe druge šolanosti in celo v posvetnih našteh ne, ker mu ti razjedajo njegov verski sistem. Zato je uradnika maral le tedaj, če je bil ta prijatelj farovša, boljšega učitelja ali zdravnika pa ni mogel trpeti, ker se ni pokoril kot bi bila volja duhovnika.

V prejšnjih časih so uradniki radi občevali z duhovniki. Političnega nasprotstva ni bilo med njimi. Duhovnik kot uradnik sta bila podpora absolutističnih vlad in v kakem manjšem kraju je dobro kosilo ali karta dala povod, da sta se ta dva funkcionarja prijazno gledala. Vendar je duhovnik vedno pazil na to, da ima uradnika pod seboj. Uradnika, ki je med tržani ali meščani hotel biti vpliven, ki je dobro stregel

ljudstvu in bil zaradi tega pri tem prijavljen, so smatrali v farovžih za neljubega konkurenta. Vendar je absolutizem, ki je vse enako pritiskal k tloru, zabranjeval, da si ta dva „steba pre-stola“ nista prišla navzkriž. Zato se slovenski farovški žurnalist ni dosti zmenil za to, ako se je maltretiral kot slovenski uradnik v časih probujanja slovenstva in v tem sledenih časih složnega življenja. Katoliškemu duhovniku je to še dobro delo.

Med uradnike štejemo tudi profesorje srednjih šol posvetnih disciplin. V zagovarjanju slovenskega uradništva je storil „Slov. Narod“ tekom svojega obstoja popolno dolžnost narodnega časopisa. Ko se je razvил pri nas razkol v liberalce in klerikalce očitno in so se boji med tema strankama vneli in vedno ostreji postajali, je stopil seveda slovenski uradnik v liberalno stranko.

To je moral storiti ker ga je vsa njegova vzgoja, vse njegovo svetsko naziranje s silo naravnega zakona gnalo v to stranko. To se je zgodilo po vsem količaj Že razvitem svetu. Liberalizem je gospodarska, duševna in socijalna pričak, kjer je bil pred njim fevdalizem, katerega zastopa še danes katoliški pop, ga zastopati mora, ker drugače ne more, ker je njegov verski sistem, njegova stanovska organizacija izšla iz tlakarske kmetije in dotičnega državnega in socijalnega življenja. Liberalen je moral biti vsak posveten človek, ki ni vzrastel v tradicijah fevdalnega gradu, samostana in katoliškega farovša. To so naravne prikazni in kdor se nad tem spotika in misli, da more biti poštenjak posvetnjak, učenec modernih šol, konservativen, fevdalen, klerikal, ne pozna ali noče poznati naravnih sil razvijajočega se gospodarstva in vsega drugega Ž njim.

Naš slovenski uradnik je torej liberalen in mora biti tak. Poznamo nekaj uradnikov z večjo omiko, ki so konservativni. V njih najdemo ali posebno pobožnost, ali neko vzgojo, iz katere duševnega obzorja se ne morejo rešiti; so tudi aristokrati urad-

niki, ki prineso tako razpoloženje seboj iz tradicij domačije, ali velika večina je pila mleko svetovne kulture, se vzgajala času primerno in ta je liberalna in nje bodočnost bo socialistična. — Klerikalci dobe proti plači iz vseh posvetnih stanov svoje pripadnike, ki so kot renegati najhujši in ki žele kolikor mogoče škodovosti svojim souradnikom. Katoliški duhovnik je še vpliven v vladnih krogih, ker sede višji duhovniki v prvih nadstropjih vsaj avstr. vladnih palač. V našem slovenskem življenju nahajamo sedaj vse te barve uradništva. Klerikalnih je malo. V političnih medsebojnih bojih stojita ta dva v svojih strankah. Naš duhovnik hvali svoje, ali nikdar se ne bo potegoval za liberalnega rojaka-uradnika. Vse bode storili, da mu otežkoči življenje, napredovanje. — Katoliški duhovnik je imel svoje dni svoje privilegirane sodišča. Zato se kar divje zgráža, ako duhovnika obsovi posveten sodnik in kjer bo mogoč, bode storili kak maščevalem čin. V maščevanju so katoliški duhovniški celibatarji veliki mojstri. Ti nimajo usmiljenja. — Naši slovenski popi imajo več poslavcev v državnem zboru. V naši ljudi Avstriji vladajo čudne razmere. Še

čudne je prihajajo.

Nazaj k polnim konec absolutizmu in nazaj v naročje cerkve v strahu pred vstajajočimi, velike vrednosti svoje in svojega človeštva si svetimi masami! Prav razumljivo je, ako si sedaj vrhovne vlade jemljejo še izdatnejše duhovnike za pomočnike in prav razumljivo je, da ta in posebno katoliški duhovnik ne bo božal, kar mu ni všeč, kar nemara škodo dela in delati more in mora njegovemu sistemu. Vrhovni vladib v takih razmerah prav, ako je njen pop policej in denuncijant — tudi uradništvo. V tem kät. farjev ni zadržati. Sklicevati se na domoljubje, na rojaštvo, bilo bi prav zastonj. Naš duhovnik se rekrutira zgolj iz kmetijskih sinov in kmetska narava je

trda v maščevanju. Preostaja torej le: oko za oko, zob za zob, drugače bo ubog uradnik.

Slov. uradništvo naj bo tako, kjer je nemško in drugo omiknejših narodov, pa se bodo vrhovne vlade navadile na to posebnost uradništva, na njegovo močvo, ki se farja ne boji, ki si je svesto svoje večje vrednosti v delu države, ljudstev. Vlade potem ne bodo poslušale popa — ovaduha. Vsega uradništva ne morejo odstraniti farju na ljubo, ker ta danes opravlja le še službo policaia med maso, da jo tišči k tloru, da jo pomaga držati v pokornosti. To si moramo predočiti, ko motrimo n. pr. pri nas na Kranjskem prikazen, da naš pop, ker le more, uradnika mrzi, ker mu noče streči. Obrekuje ga nesramno in najrajše prav titotapsko. Pa tudi Ž javno to dela. Ako je obsojen duhovnik, se bo njegov časopis zadrl v ugled uradnika in uradniškega stanu. Ako kaš profesor kaj v šoli pove, kar kakemu duhovnemu denuncijantu - kolegi ni všeč, prične se grda gonja za dotičnim. Ako pri volitvah kje zmaga liberalizem, se zagrizajo naši farji v prvi vrati v uradnike. Na Slovenskem so že tako drzni, da pretijo z materialno oškodbo, da hočejo strahovati z denunciranjem na višjem mestu. Zanimivo je, da izigravajo naši popi radi v teh borbah z uradniki njih družbo s socialnimi demokratimi. — Soc. demokratizem je v Nemčiji, na Francoskem in drugod velika moč; to pa straši visoke kroge v Avstriji. Katoliški duhovnik to ve. — Kdor naše razmere pozna, se bo smejal, ako se grozi na Slovenskem s soc. demokracijo; ali kdo na Dunaju v višjih vladnih krogih pozna naše razmere! Pri nas so soc. demokrati še prav majhni ljudje. Med našimi uradniki juristi ne poznamo soc. demokrata. Morebiti, da je to kak avskultant, ki se je učil v Pragi. Berite »Slovenca« od pondeljka in torka. Nad novomeške uradnike se je spra-

vil, opisuje one, ki so se udeležili nedeljskega shoda, sumniči jih in jim s kolom preti. Očita jim, da podpirajo soc. demokrate, obenem pa, da ne store nič v prid družbi; socialne načine zdajnjega človeka v družbi ne pozna. Pisce teh spisov je temen dvorni svetnik v pokoju, Fran Šuklje, kar je razdel mizar Malovič. Teh dveh spisov ni spisal duhovnik dr. Žitnik, ampak dvorni penz. svetnik Šuklje. — Nekaj uradnikov je bilo na shodu, katerega je Šuklje v katalogu rokodelskem društvu v nedeljo 17. t. m. sklical in na katerem je bil justificiran. — Le dr. Slanc, Rozman, in še par najzanesljivejših je vedelo, kaj se hoče storiti s Šukljevim shodom in s Šukljetom poselj. Vse se je tajno in tako pravilo, da ni mogel Šuklje nič sumljivega zapaziti. Dr. Slanc, Rozman sta videla za življenje rada, da pride Šuklje na tem shodu pod nož. Bog ne daj, da bi Šuklje kaj slutil in pred shodom učel. — Šale v zadnji urti se je Šuklje občinstvo povabilo, naj gre na shod. Uradniki niso nič zvedeli o tem, kaj nameravata dr. Slanc in Rozman. Uradniki so šli na shod, kjer se gre v kako gledališče, da vidijo, kako se bo vedel na njem komedijant Šuklje in njegovo spremstvo. Sicer je pa Šuklje vabil na plakatih vse volilce. In kakšno mnenje vladzdaj med uradniki o Šukljetu? Od ust do ust gre: »Nesramni obrekovalci! — Ali si morete misliti kajpodlejšega? — Kaj je kreatura, kaj je kanalja?«

Šuklje je bil gím. profesor. Slabo se mu je godilo, ker je imel veliko družino in je sam za se rabil dosti. Pred 20 leti so ga preganjali duhovniki. Kolikokrat nam je tožil, kako grda stvar je vendar kat. duhovnik, ki je brez vsega usmiljenja, človeške čuvstva. Skrival je včasih z zobni, ko so mu te divje narave hotele zadelati vso pot do boljšega gmotnega stališča, včasih pa so mu postale tudi oči solzne, ko je videl

LISTEK.

Ali ima luna kakšen vpliv na vreme?

Pod tem naslovom je prinesel »Narod« pred nekaj dnevi pod listek, v katerem se na podlagi 40-letnih opazovanj ta vpliv zanikuje. Cela reč leži najbolj na me, ki sem v zadnjem času v svojih meteor. mesečnih pregledih začel zaznamovati one dneve, ob katerih prihaja luna v zemeljsko obližje, in sem imenoval take dneve in njih sosedne kritične; nek teda nekajliko odgovorim. — Moja desetletna opazovanja, na podlagi katerih sem začel govoriti o kritičnih dnevih, se pa ne nanašajo na čase mlade in polne lune, kakor zgoraj omenjena Ekholmova 40letna opazovanja, temuč sploh na njen tek okoli zemlje, posebno pa na čase perigeja in apogeja (obližja in oddalje). Opominim pa, da imam jaz svojo teorijo luninega gibanja in da se moji časi luninega obližja ne ujemajo z Naut. Almanacom, iz katerega zajemajo vsi zvezdogledi in praktičarji. Da so moji računi pravilni,

in z nebom v soglasju, to sem v svojih astronomičnih spisih že dokazal in budem še poikrepil v spisu, ki ga pripravljam, ako mi Bieg da življenje in kakega založnika. — Tako je luna stale v obližju zemlje dne 15. malega travna 1895. zjutraj po strahovitem nočnem potresu vreme je bilo par dni prej skrajno neprijetno, a ne deževno. Takisto je bila luna v obližju dne 12. malega srpanja 1897. zvečer; 10. zvečer pa je našta močna nevihta z velikanskim nalivom, padlo je v poldrugi ur 854 mm dežja, katere številke nisem zapisal, odkar opazujem vreme v Ljubljani; 15. zjutraj pa je bil drugi močni potres, ki je precej škode napravil. Enakih dogodkov manjše važnosti bi še lahko iz svojega zapisnika več naštel in če kdo hoče, mu drage volje ustrezem. Kaj pa zadnji strahoviti potres v Južni Italiji dne 8. kimavca zarano zjutraj, ko je obenem stale luna v obližju zemlje? Vreme se je pri nas sicer nekaj dni poprej zjasnilo, a v Tokio je bilo in vrdečkrvene razgrajačne malo ohladilo. — Meni se ne zdi verjetno, da bibili samo slepi slučaji. Da ima luna presegjen vpliv na zemljo in v manjši

meri tudi sonca v tem smislu, o tem nihče ne dvomi, kjer ve, kaj je cdtok in pritok (Ebbe und Flut), in če ga ima na tekočine na zemlji in v zemlji, ga mora imeti tudi na vzdahu, ki zemljo obdaja od vseh strani in je luni bližje nego zemlja. To je tako jasno ko beli dan. Pri včasih lune in sonca si pa moramo misliti blizu takšno, kakršno opazimo na morju, tedaj valovanje na vzhod in navzdol; to valovanje pa je drugačno na ravniku (ekvatorju), drugačno v srednjih in višjih zemljepisnih legah; drugačno ob severnem, drugačno ob južnem odklonu (deklinaciji) lune in sonca; glej mojo razpravo »Ebbe und Flut v izvestju ljublj. I. gimnazije leta 1900. Neke zvezdoslovja je tudi vremenslosvem potrebno. Da tako valovanje vzdaha provzroči vetrove in tudi na vreme vpliva, je očividno. Ker je ekscentriteta lunine elipse majhna, blizu je

je najslabša; cdtok raste pologoma njen moč in je v perigeju največja. Ni pa tem rečeno, da bi take dneve, ko stopi luna v perige, moral biti zmeraj slabo vreme ali kak polom, kajti večkrat se vreme ali lepo ali slabo tako ustavni, da ga vsi topovi sveta ne preganejo, takrat tudi luna nič ne opravi. V svojem zapisniku najdem veliko solnčnih perigej, kako je pa bilo drugod, ne vem; ipak so dnevi perigeja nevarni in zato jih imenujem kritične. — To so moje prve in zadnje besede v tej zadevi, v nadaljnjo polemiko se ne budem nikakor spuščal.

Ljubljana, 23. kimovca 1905.

Prof. M. Vodutek.

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

Prvi del.

(Dalej.)

„Ta človek je zblaznil,“ je smeje se vpil eden tolovajev. „Da,“ je z veliko resnobo pripomnil Juri, „zblaznil,“ ali eden tistih zblaznih, ki jih je razsvetil sv. Duh.“

Nekateri razbojniki so se spoštljivo prekrigli ali vsaj nagnili glavo.

„Kdor udari zblaznega,“ se je oglašil star razbojnik, „zapade božjemu prekletju in umrije, ko bo prvič polna luna.“

„Kdor pusti zblaznega človeka na zaga ali mu ne da kruha, bo toliko dni nag in lačen, kolikor je zblazni izrekel besed, ko ga je prosil pomoči.“

„In kdor ga pusti ležati, ko je ranjen na smrt, tega bo krvnik raztrgal na devet košcev“ — je dejal Juri s povzdrženim glasom.

Dosegel je toliko, da so se nekateri može po kratkem pomenku odpravili iskat Ottona Vidala. Črni Peter, ki je ves pogovor poslušal, ne da bi bil rekel besedice, se je zdaj približal Jurju z očividnim namenom, da ga ogovori. Jurij pa mu je pokazal hrbet in se vnovič obrnil do razbojnnikov.

„Torej si neče nihče pridobiti moje milosti s tem, da mi pripelje mojo Vihero?“

Črni Peter je nekaj na tihem goril s svojimi možmi, potem je glasno ukazal:

„Pojdite iskat Vihero; stara navada je, da se vitezom položi v grob konj, na katerem so se bojevali.“

Trije razbojniki so stekli po Vihero; Juri pa, čeprav je dobro razumel Petra

da so mu res škodili. Danes hoče on krajšati rojakom-uradnikom kruh, jim oškoditi gmotno stanje. Za božjo voljo, — mora vzklkniti človek, ko mora sedirati to grozno zdivjano, propalo, človeče! — »Was ist der Mensch? Ein hohler Darm, mit Furcht und Hoffnung angefüllt, dass Gott erbarmt.« Te sé more reči o maršikaterem slov. uradniku. Kaj pa zgoraj?! Z ozirom na zgoraj povedano je umetno to vprašanje. Tudi najboljši veščak-uradnik stavila včasih to vprašanje. Kat popa se boji maršikateri slov. uradnik. »Hunger und Liebe erhalten das ew'ge Getriebe.« Poznamo jako dobrega duhovnega agitatorja, ki v svoji mirni agitaciji odi obrača proti nebu — Dunaju; češ, tam veje zdaj druga sapa. In mož ima srečo v agitaciji; Suklje ima dober nos za to, kaj se kuha v dvorni kuhinji; on se je že zdavnobrnil za duhom dvorne pečenke.

Med drugimi narodi bi uradništvo že zdavnaj pokazalo z vzajemnim nastopom katoliškim popom in njihovim plačanim oprodam, da je mož. Pri nas je dosti boječih nárov. Slovenska krotka kri teče v njih in katolicizem jim je vzel dosti jeze, one jeze, ki pravi: oko za oko.

Suklje in popi pa pozajo to vse dobro.

Otvoritev državnega zbora.

Dunaj, 24. septembra. Včeraj se je vršil ministrski svet, ki so se ga udeležili vsi ministri. Sestavili so izjavo, ki jo poda ministrski predsednik pri otvoritvi državnega zbora. — Vlada pa izda tudi komunike o saniranju deželnih finanč, ki so ga vse dežele skrajno potrebne. Tudi za Kranjsko pomeni zvišanje deželnih dohodkov osvoboditev iz mučnih razmer, posebno glede šolstva.

Bodoča češka taktika.

Praga, 24. septembra. Včeraj je imel izvršni odbor mladoške stranke sejo, v kateri je poročal posl. Pacák o pogajanjih med češkimi voditelji in ministrskim predsednikom Gauthensem. Povedal je, da se je baron Gauthsch izjavil, da želi naj bi parlament delal. Ponovil je, da bo gotovo izpolnil obljube, ki jih je dal Čehom, samo prosi, naj ga ne priganjajo. Nadalje je baron Gauthsch namignil, da razpusti državni zbor, naj katerakoli stranka začne z obstrukcijo. Nadalje je Paták izjavil, da je Gauthcha spoznal, da Čehi že nestrprno čakajo na izpolnitev svojih zahtev, posebno se ne smej tako zavlačevati obljube glede drugega češkega vseudičišča in češkega uradnega jezika. — V debati, ki se je v seji po tej izjavi razvila, so radikalni češki poslanci zahtevali zopet obstrukcijo, a večina se je izrekla, da se za sedaj ne dela obstrukcija, ker

jih je izkušnja izučila, da češka obstrukcija ni imela uspeha.

Križna na Ogrskem.

Dunaj, 24. septembra. Po kratki avdijenci, ki postane zgodovinski dogodek, so se voditelji ogrske opozicije takoj posvetovali ter sestavili odgovor na cesarjeve pogoje. Potem so šli k ministru Goluchowskemu, ki mu je poslal Kossuth izjavil, da se cesarjevi pogoji ne strinjajo s programom, načeli in mandati opozicije. Nadalje mu je naznani, ako hoče imeti kralj pogajanja s parlamentarno večino, mora se to zgoditi po ogrskem, ne pa avstrijskem državljanu. Grof Goluchowski se je podal takoj nato poročat k cesarju, in že takom popoldneva je cesar sporočil poslancu Kossuthu, da je mesto grofa Goluchowskega imenoval za svojega zaupnika grofa Belo Czirakyja. S tem se je vladar deloma že uklonil madjarskim zahtevam. Doseglj se je pa le toliko, da se madjarski voditelji sploh niso vrnili v Budapešto, temuč začnejo morda s pogajanjem, dasi na kak uspeh ni upati. Grof Cziraky je sploh pri opoziciji skrajno nepričujbljen, ker je zvest pristaž grofa Tisze.

Budapest, 24. septembra. Že včeraj popoldne, ko se je brzjavno doznalo za nenavadni izid avdijence na Dunaju, je nastal po ulicah politični korzo, h kateremu je prišlo nenavadno mnogo poslancev. Vse je bilo presenečeno in poparjeno. Radikalni elementi so voditelji hudo zamerili, da so sploh šli k grofu Goluchowskemu. — Ker je izključeno, da bi koalicija pod narekovanimi pogoji hotela prevzeti vlado, govoril se z gotovostjo, da prevzame krmilo grof Khuen-Hedervary s svojo brezobzirno vlado.

Posledice ogrske krize za dualizem.

Dunaj, 24. septembra. Sobotna avdijenca madjarskih voditeljev postane najbrž velikega državnopravnega pomena. Pogoci, ki jih je stavil vladar koaliciji uvedejo v državno pravo monarhije princip, ki se dosedaj ni priznaval na veliko škodo avstrijske državne polovice. Ta princip je državno pravna enakopravnost Avstrije in Ogrske. Kakor znano se je nagodba leta 1867. oktroirala Avstriji, ker se je sklenila le med kruno in Ogrsko, ne da bi se bilo vprašalo avstrijski parlament. Zaradi tega se Ogrska vedno sklicuje na dejstvo, da se je prostovoljno zvezala z Avstrijo. S tega svojega stališča si je vedno pribojala gospodarske koncesije na škodo Avstriji. V včerajšnji avdijenci šele je cesar postavil princip, da sta v vseh zajednih zadevah Avstrija in Ogrska ednakopravna činitelja, in da se morajo vse take zadeve urejevati v bo doče med obema parlamentoma.

„Kako da se Oglejci niso ustavili svobodnim semnjem?“

Še prosili so zanje in plačali so patrijarhu 300 zlatov, da je uvedel svobodne semnje. Ti semnji bodo mestjanom donašali ogromne koristi in zato bodo z vsemi močmi čuvati to svojo pravico.“ Razbojniki se je tisoč sreči rekel: „Kaj ne, čudno pa bo le, da bodo imenitni moččani s svojimi meči varovali in branili razbojnike, ko bodo ti prinašali na semenj naropani svoj plen.“

„Sramota je za patrijarha, sramota je za oglejske mestjane, da iz same la-komnosti, zaradi denarja kaj takega store.“

Črni Peter, ki je stal v bližini in pripravljal odhod svoje čete, se je pri teh besedah naglo obrnil in rekel počasi in slovesno:

„Še večja sramota pa je, če proda mogočen vladar svoje sodstvo oglejskemu patrijarhu.“

Juri je bil silno presenečen, da ve že razbojniški poglavarski, kako kupčijo je bil sklenil z odposlancem oglejskega patrijarha in hipoma ga je prečinil sum, da je Hasan vendarle izdajalec in da je zato silil naprej, da je mogel razbojnike obvestiti o prihodu svojega gospodarja in jim pojasnit njegove namene

Madjarsko časopisje po avdijenciji.

Budapest, 24. septembra. Vsi časopisi pišejo obupno o najnovjem političnem položaju. Posl. Barta piše v »Magyar Országúj: «Nj. Velikanstvo je postopalo kakor imperator, in sicer kakor zmagoval imperator. Kar se je danes zgodilo na Dunaju, je žaljivo prenagljeno in neumljivo. Današnji dan je razrušil mnogo lepih nad, vendar še upam v zmago, ker je pravica na naši strani. — »Hazánk, glasilo agrarov pa piše: »Prepadeni smo uničujeni kraljevi basedi. Mesto mirovne vesti so dobili voditelji ogrske parlamentarne večine vojno napoved. Hudi časi se nam bližajo. V rokah držimo zakónik, nad nami je Bog.« — Vladno glasilo »Magyar Nemzet« piše: »Današnji dogodki odpirajo brezupno perspektivo. Zdi se, da je dejela od rešitve pomaknjena dalje, kot je sploh bila kedaj. Nemo gde je sestaviti v sedanjih razmerah parlamentarno vlado.« »Magyar Szó« piše: »Kralj noče odnehati glede vojaškega poveljevanja ter je rajši pripravljen, izpostaviti deželo neizrečenim mukam, a pri tem more razumeti le absolutizem. To je uspeh koalicije politike.«

Nemiri na Ruskem.

Varšava, 24. septembra. Ravnatelj akcijске pivarne Zarembo je bil na ulici ustreljen. — V vojni šoli so našli mnogo dinamita in drugih razstrelb. Osem častnikov so zaprli.

Petrograd, 24. septembra. V Helsingforzu so zaprli trinajst senatorjev zaradi veleizdaje.

Švedsko-norveška kriza poravnana.

London, 24. septembra. Sinoč se je konferenca v Karlstadu zaključila. Uradno se razglasila, da se je posrečilo doseči sporazumljjenje. Zapisniki se obelodano prihodnji teden. — Kralj Oskar je izjavil nekemu dopisniku: »Očita se mi, ker nisem dal takoj švedske armade mobilizovati. Toda v moji starosti doživlji človek marsikatero žalost in vojna je pač nekaj najžalostnejšega. Osebno sem prepričan, da ne bo kateri mojih sinov ali vnukov nikoli postal norveški kralj.«

Vstaja v Arabiji.

London, 24. septembra. Iz Hodeide poroča maršal Feizi paša, da so se mesta Moran, Tadezija in Kaukaban udalater izročila več tisoč pušk in topov, ki so jih vzeli vstashi.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 25. septembra

— Občinski svet Ljubljana v tork, dne 26. septembra ob

in razmere. Vzlic veliki nevolji, ki je prevzela Jurja, je vendar znal prikriti svoja čuvstva in svoje misli. Črnu Peteru sploh ni ničesar odgovoril, nego se odvrnil od njega z izrazom največjega zaničevanja. Črni Peter je zapazil ta izraz in z jezničimi pogledi je stopil k Jurju, toda še predno je izgovoril kako besedo, so se čuli koraki in žvenket in izza grmičevja so se pojavili razbojniki, ki so bili šli iskat pevca Vidala. Prinesli so ranjence in obenem pripeljali seboj dva moža, ki sta črnega Petra tako zanimala, da jima je posvetil vso svojo pozornost.

Moža sta bila zvezana z dolgo verigo, ki je bila enemu prikovana na desno roko, drugemu pa na levo. Veriga je bila pet do šest korakov dolga in precej težka. Mlajši teh priklenjenec je bil oblečen v meničko haljo in prepasan z debelo vrvjo. Vitka njegova postava je bila impozantna. Obraz je imel bled in upál, kakor da je kdake koliko let preživel v kaki podzemski ježi. Njegovi pogledi pa so bili plamteči in tako prodriajoči, kakor bi znata mož čitati najskrivnostnejše na dnu duše zakrite tajnosti, kakor bi bilo nemogoče, odgovoriti na te poglede s kako nerescnic.

(Dalej prih.)

petih popoldne izredno sejo. Na dnevnem redu so: Nasnanila predsedništva obljuba treh maččanov in poročila: O zadevi šolske slavnosti pred Prešernovim spomenikom. O uporabi dotacije na mestnih in drugih ljudskih šolah in o porabi dotacije za okrajno učiteljsko knjižnico pro 1904. O prošnji Adolfa Petrina za poravnavo računov za razna dela na II. mestni deželi. O poslovanju gasilnega in reševalnega društva v II. deželitetu 1905. O prošnji društva »Narodni dom« za odpis pristojbine za večjo porabo vode. O nasvetu upraviteljstva elektrarne da bi se mu v uradne namene prepustilo stanovanje umrljega skladisnika Ivana Hacinu. O prošnji Ivanke Hacinove, vodove po skladisniku mestne elektrarne Ivanu Hacinu, za priznanje posmrtnega četrti in določitev preskrbnine. O pritrditvi rešitvi rekurza Uršule Vidrové za razširjenje gostilničarskega obrta na dolenjskem kolo-dvoru. O prošnji Frančiške Mezeteve za razširjenje koncesije gostilničarskega obrta na Sv. Petra česti št. 38. O prošnji Jakoba Bončarja za podelitev oziroma prepis gostilničarske koncesije na Poljanski česti št. 19. O prošnji Berte Emichove za podelitev oziroma prepis gostilničarske koncesije v Komenske ulici št. 36. O prošnji Matija Spreitzerja za podelitev koncesije za prodajo žganib opojnih pijač na drobno v hiši na Starem trgu št. 30. O prošnji Marijeti Jamškove za prenos gostilničarskega obrta iz Križevniških ulic na Opečarsko cesto in za odobritev zakupnika Antona Steinerja. O prošnji Ivana Godca za prenos gostilničarskega obrta v Prelilne ulice in za odobritev zakupnine Franje Starkove.

— **Avtrijska pravičnost.** Znano je, da je bilo več Slovencev pri okrajnem glavarstvu v Kamniku kaznovanih, ker so pri demonstracijah v Domžalah dne 1. junija klicali „živio“. Nekaj izmed teh obsojencev se je prisložilo na deželno vlado, ki pa je obsodbo potrdila. Dotičniki so dobili kar litografiранe odloke, kjer je bilo brati, da vlada ni mogla najti razloga, zaradi katerega bi se obsodbo kamniškega okrajnega glavarstva razveljavila. Razen Slovencev je bil pa pri kamniškem okr. glavarstvu obsojen tudi Nemec Lederhas, kateremu se je dokazalo s pričami, da je bil po ljudeh in se je posebno odlikoval v izzivanju ter s svojim huronskim heil-krčanjem prevrtil vse druge Nemce. Tudi on se je prisložil zoper obsodbo in slavnemu c. k. deželu vlada ga je oprostila vsake kazni. Tako postopanje državnih oblasti je škandal, ki kriči do neba! Ali je Avstrija sploh že ustavna država, kjer naj imajo vsi narodi enake pravice, kjer se kazni merijo po eni meri? S polno zavestjo moramo reči, da ne! Zaradi nedolžnih „živio“-klicev, s katerimi smo Slovenci že tolikrat brez skrbi pozdravljali svojega nemškega vladara, smo zdaj obsojeni v ječo, vsešenski bojni klic „heil“ pa ostane nekazovan! Naši poslanci kot naši zastopniki imajo zdaj dolžnost in priliko, da pojasnijo na pristojnih mestih, kako postopa z nami deželna vlada!

— **Sramežljivost loških uršulink.** »Gorenje« pišejo: »Pre-svetli škof daje prelepe zgledne katoliške sramežljivosti, ko pisari pisma proti pesniškim muzam. Tudi pobožne in čednostne nune uganjajo podobne stvari. Bivše učenke teh šol pripovedujejo, da sramežljive te device vsakemu angelčku naredi srajčico, ki kaže le kaj golega. Zgodovinska knjiga ima med drugimi slikami tudi Laokoonovo skupino. Kakor znano, je Laokoon ovit s kačami in gol. Po drugih zavodih dobe gojenči in gojenke take knjige, kot so natisnjene. Pri loških Uršulinkah pa je Laokoonova skupina s papirjem prelepljena, da se ne pohujša kaka gojenka. Ako je na klavirskih notah nadpis kake pesni ali druge igre „Liebestraum“ ali „Liebesglocken“ itd., prečrtajo prečiste nune besedo „Liebes“ in tudib sedilo pod notami skrbno prelepijo, če je le kaj o ljubezni omenjenega. Tako se sramežljive loške uršulinke! Katoliška borniranost je res že daleč dospela!

— **Imenovanje.** Vadnični učitelji na učiteljski pripravnici v Mariboru gospod Josip Fistravec je imenovan glavnim učiteljem na ženski pripravnici v Gorici.

— **Podraženje mleka.** V roke nam je prišel tiskan poziv, s katerim še učujejo kmetovalce iz ljubljanske okolice, naj s 1. oktobrom zvišajo cene mleka na 20% za liter. Značilno pri tem oklicu je nepošteninačin, na kateri skušajo zbegati in premotiti kmetovalce. Na oklicu je namreč natisnen podpis »Združeni kmetovalci ljubljanske okolice«. S tem se hoče vzbudit mnenje, kakor bi se bili vsi kmetovalci zedinili; to pa ni res. Organizatorji podraženja so v manjšini, zato pritiskajo na druge kmete, da morajo podražiti mleko, jim groze, jih terorizirajo in jih zavajajo v zimoto. Ta namen ima tudi oklic, ki smo ga zgoraj omenili. Če imajo pošteni ljudje poštene namene, se v takih slučajih podpišejo s polnimi imeni. Organizatorji podraženja mleka pa se niso upali podpisati svojih imen, ampak so napravili podpis »Združeni kmetovalci ljubljanske okolice«. Preklicano slabo vest morajo imeti ti dražilci mleka, da se skrivajo za takimi podpis! Značilno je tudi, da je ta okrožnica tiskana ne le v slovenskem, nego tudi v nemškem jeziku, dasi v seli ljubljanski okolici ni 50 Nemcev. Prihodno nedeljo bodo imeli kmetovalci in mlekarice shod, in sicer v zavetišču »Marijancu« na Poljanski česti. Tu se vidi, kako hinnavščino uganjujo klerikalci, ko se prilisujejo delavcem in sploh revnejšim ljudem v Ljubljani. V »Slovencu« zavijo oči in zdihajo — obenem pa sklicujejo producente mleka na

skrivne shode v zavod, ki pobira mladare, da jih bodo hujškali. Kmetje naj le poslušajo te hinave, se bodo že še kesali!

Zajčev osnutek Prešernovega spomenika. Pisatelj Fidolin Kaučič, s katerim Zajc na Dunaju najpogosteje občuje, je z sporazumljem z odborom za Prešernovega spomenik objavil Zajčev osnutek Prešernovega spomenika najprvo v ljubljanskem "Slovanu" zatem v "Zlati Prabi" in naposled v "Oesterreichs Illustrierte Zeitung". Čudno je le, da se takrat ni navel noben duhovniški kritik, in so se šele sedaj, ko je spomenik postavljen, zaletavajo v docela estetično in čisto (keusch) muzo razni nepoklicani kritiki, ki so že videli razgaljeno muzo pred šest meseci na objavljenem osnutku. Osnutek so si ogledali in pohvalno izrazili o concepciji in tehnični izvršitvi profesori Zumbusch, Kundmann, Helmer, dr. Ilg, dr. Fabiani in več drugih umetnikov in umetniških kritikov, katerih sodba menda še toliko velja, ko pa zlobna, neumestna in neopravičena kritika slovečih in slavnih "Slovenčevih" estetikov in redaktorjev Gostinčar, Moškrc, dr. Lampe itd.

Belgradski prota Marko Petrović o Prešernovi slavnosti. Belgradski "Dnevni List" je nedavno priobabil notico, v kateri pravi, da ni bilo umestno, da je zastopal mestno občino belgradsko pri slavnosti odkritja Prešernovega spomenika — svečenik, prota Marko Petrović, kar je napravilo baje na Slovence zelo neugodev vtišk. Z ozirom na to je priobabil prota Marko Petrović v "Samoupravi" z dne 22. t. m. pod naslovom "Ljubljanska srečanost dajše pismo, iz katerega posnemamo ta-le značilnejša mesta: »Vsem udeležencem slavnosti odkritja Prešernovega spomenika se je izkazovala največja pozornost, zlasti napram moji osebi in napram Srbom, ki so se udeležili te bratske svečnosti, ne samo s strani bratov Slovencev kot domačinov, nego od vseh, ki so bili prisotni pri slavnosti. In ni malo ni bilo opaziti, da bi bil kdorkoli nezadovoljen s tem, da sem se jaz kot pravoslaven ali vobče kot svečenik osebno udeležil te slavnosti. Naši Srbi Belgradčani kot očividci pozornosti in paznosti, ki se je izkazovala Srbom vobče, meni še posebe s strani vseh slovanskih udeležencev pri slavnosti, so odkrito izpovedali, da se veseli, da sem bil poleg drugih izbran tudi jaz kot svečenik, da se udeležim te slavnosti in dam povod oni radoši, ki se je javno manifestoval v Ljubljani ne samo s strani Slovencev, nego tudi s strani ostalih Slovanov: da je pravoslaven svečenik svobodne krajine Srbije s svojo udeležbo pri slavnosti dokazal rimske katoliške duhovenstvu, da vera ne ovira in ne sme biti ovira bratskemu našemu edinstvu. Izraza temu prepričanju so dali po končanem banketu tudi trije bratje Hrvati, ko so skupno prišli k meni in mi dostopno rekli tole: »Radujemo se, g. prota, da so se Srbji v tako velikem številu udeležili te obči slovanske manifestacije naše bratske slovanske solidarnosti ter s tem pokazali, da znate dostopno seniti one velike interese, ki leže v našem duševnem slovenskem edinstvu. Ali to naše bratsko veselje — iskreno priznavamo — še bolj poveže srečna okoinost, da ste Vi, g. prota, kot pravoslaven svečenik s svojo osebno udeležbo pri tej vseslovenski svečnosti pokazali našemu rimskemu katoliškemu duhovenstvu, da vera ne sme motiti bratsko slovansko edinstvo. Gosp. prota! Miz bolestjo konstatujemo — in to potrjuje tudi odsotnost naše duhovščin pri tej slavnosti, — da odtegne papež naše duhovenstvo slovenskemu bratstvu in edinstvu. — Protu Petrović zavrne svoje pismo s stavkom: »Jaz nisem došel na to vseslovensko slavnost, da propagiram med brati Slovenci pravoslavje, nego da propagiram slovansko vzajemnost in bratstvo. — Resnici na ljubo konstatujemo tudi mi, da je udeležba protu Petrovića pri slavnosti napravila na vse slovenske sloje najboljši in najugodnejši vtisk, to temboli, ker se je naša duhovščina odlikovala po svoji odsotnosti!

Rus o Slovencih. Vsečilski docent g. P. Zabolotski, ki je zastopal ruski narod pri odkritju Prešernovega spomenika, pričuje sedaj v "Varavskem Dnevniku" občina, vrlo interesantna in za Ruse zelo informativno pisana pisma "Iz Slovenije." V prvem svojem pismu naglaša, kako globoko vkoreninjena je zlasti pri Slovencih slovanska zavednost, ki se je zlasti pokazala ob prilici britkih izkušenj, ki jih je morala pretreti Rusija na Dalnjem Vztoku, ko je ves na-

rod in vse slovensko časopisje v najtežih dneh verno stalo ob strani Rusije in ji izkazovalo svoje iskrene simpatije, dočim jo je ves ostali svet samo blatal, zasramoval in žalil. Nato opisuje, kako se širi znanje ruskega jezika in ruske književnosti med Slovenci, za kar gre največja zasluga ustanovitelju "Ruskih kružkov" na Slovenskem, g. dr. L. Jenku in njegovi "gospe. To pismo končuje Zabolotski tako-le: Prijatelja spoznamo v nesreči, pravi raska poslovnica; pri izkušnjah, toli bridkih za našo domovino, ki so jo zadeli v zadnjih letih, se je jasno pokazalo, kdo so naši pravi prijatelji, ki ne samo, da se ne umaknejo v trenotku izkušenj, marveč nas spremljajo vsekdar s prijateljskim sočutjem... v zbljanju s slovanskim svetom, ki je doslej pokazal samo neobičnost svojih simpatij do Rusije, in v zbljanju z ne številnim, a kulturnim in mnogoobeta-jočim na rodom slovenskim bi si tudi naša domovina lahko pridobil mnogo novega in koristnega za sebe." V drugem svojem pismu opisuje Zabolotski belo Ljubljano, prestolnico Slovenije, kjer prebiva "kulturni, marljivi in pošteni narod slovenski." Ko je oriral njen lego in okolico, našteva in opisuje po vrsti vse znanimosti. Deželni muzej z njegovimi zanimivostmi, med katerimi se tudi nahaja rokopis ruskega carja Petra Velikega, "Narodni dom", "Licealno knjižico" itd. O zadnjem pravi, da je velika škoda za to znamenito biblioteko, da je nameščena v tako tesnih in neugodnih prostorih. Nato govori o "Slovenski Matici", "Slov. Narodu" in "Sloveniju." O našem listu pravi na pr., da je na jasolnješi organ med vsemi dnevniki. O strankarskem boju na Slovenskem piše med drugim: Vsak boj ima tudi svojo dobro stran, tako je tudi v borbi med liberalci in klerikali: borba ne da dremati ni spati in vzdržuje sile v napetosti; boj izjavlja konkurenco, ki vpliva ugodno na narodno in napredno idejo. V tretjem pismu govori pisatelj o slovenskem časopisu in o slovenskem knjigotržcu. Na prvem mestu govori o "Slovenskem Narodu", vključno z njih in pravi na koncu: "Treba je obžalovati, da ne stopi rusko časopisje v tesnejši zvezi s slovenskimi časopisi, kar bi bilo brez dvoma koristno za obe stranki." Nadalje omenja "Edinost" in druge pokrajinske časopise ter obširno razpravlja slovenski beletristički listih, zlasti o "Ljub. Zvonu" in "Slov. Narodu", o katerih se čudi, da moreta nuditi za tako nizko ceno tako bogato in dragoceno gradivo. Na koncu svojega pisma govori o slov. knjigotržcu in počitno omenja knj. "Slovenčev Schwentherja in Gabrščka."

Slovenske sokolske zveze ustanovni občni zbor bo v Ljubljani dne 1. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne v gostilniških prostorih "Narodnega doma". Dnevi red: 1. Način staroste ljubljanskega Sokola. 2. Volitev predsedništva t. j. staroste, prvega in drugega podstaroste, načelnika, tajnika, blagajnika, zapisnikarja in treh namestnikov. 3. Volitev 3 preglevalcev računov. 4. Določitev letnega prispevka. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi: Za odbor ljubljanskega "Sokola": Dr. Ivan Tavčar, starosta, dr. Fran Windischer, tajnik. V primeru, da prvi občni zbor ne bi bil sklepčen, se vráti z istim dnevnim redom eno uro pozneje drugi občni zbor, ki sklepa veljavno brez ozira na število navzočih zastopnikov (člen 11, zadnji odstavek pravil). Pristop k občnemu zboru z razpravno pravico imajo vsi člani zveznih društev, glasovalno in volilno pravico pa imajo samo izvoljeni zastopniki dru-

štov. Želeti je, da se delegatje vdeleže občnega zборa v kroju.

Ljubljanski "Sokol" je imel v soboto izredni občni zbor, na katerem je izvolil 30 delegatov za občni zbor "Sokolske zvezde".

Umrta je včeraj zjutraj v Ljubljani gospo Antonija Majzeljeva rojena Anderličeva, sopoga odličnega somišljenika naše stranke, občepoštovanega g. Frana Majzelja, trgovca in posestnika v Beli cerkvi. Bodl blagi gospes prijazen spomin. Pogreb bo jutri ob 11. dop.

O koristi in uspehih naravnega zdravilstva je predaval snoči v prostorih Perlesove pivovarne v Prešernovih ulicah odposlanec "Zveze avstrijskih naravnega zdravilnih društev", g. Fr. Urbane iz Gablonca. Predavanje je bilo dobro obiskano, le škoda, da se je vršilo v nemščini, ker govornik ni slovenščine zmožen. Z navdušenjem je v krepkem govoru naslikal pomen in važnost naravnega zdravilstva, posebno v kolikor isto preprečuje najnevarnejše bolezni ter v mnogih slučajih človeka popolnoma ozdravi, ne da bi mu bilo treba trošiti velike vsote za razna draga zdravila. Narava ima pri bolezničnih čudodelno moč; enako imajo tudi zrak, svetloba, solnečni žarki, voda, gibanje na prostem, telovad, hribolazte itd. Priporočal je torej posebno ustanovitev vodnih in zračnih kopeli. Naravno živiljenje človeka tudi usposablja za njega mučno delo in večji napredek, ohranja telo krepko in harmonično ter človeka duševno plemen. Od naravno živečih staršev si je nadejati tudi krepkih, zdravih in lepih otrok.

Nerednosti na pošti. Piše se nam: Z ozirom na dopis iz Lož pod gorenjim naslovom v Štev. 217 z dne 22. t. m. Vašega cenjenega lista, prosim da blagovolite sledete v pojasnilo sprejeti. Res je, da se v zadnjem času ni vsak dan "Slovenski Narod" za Lož pravodenčno odpolal, vendar tega ni kriv poštni urad na Rakeku, temuč se mora krivec kod drugod iskat, ker dojde ta list v enakih slučajih še popoldan s poštnim vlakom tu sem, in se takoj na določeno mesto odpošije. Da se temu odpomore, se je potrebno ukrenilo. — Ulepš, c. kr. poštar.

V Ratečah na Gorenjskem so se dne 23. t. m. vršile volitve v sremski odbor. Voljene so deloma nove mlade moči, deloma so ostali stari — sicer pa vsi vrli narodnjaki, od katerih upamo, da bodo delali za blagor naše občine. V III. razredu so posestniki: Jožef Petrič, Kavalar Janez 68, Tof Jožef in Janez Juvan ml.; v II. razredu so posestniki: Kopavnik Janez, Vole Andrej, Kavalar Janez 16 in Ivan Janez; v I. razredu so posestniki: Jožef Pintbah, Kavalar Janez 38, Benet Jožef in nadušitelj Janko Zupančič. Možje, počaže toraj, da se nismo motili, ko smo Vam izročili občino.

Ravnateljstvo mestne realke v Idriji je imenovalo za načelnega učitelja za matematiko Julija Nardina, dosedaj suplenta v Gorici in za slovenščino Josipa Mencaja, absolviranega filozofa na Dunaju.

Požar. Od Sv. Križa pri Stanjelicu se nam piše: Dne 18. t. m. je začelo goreti v Sv. Križu pri posestniku Martinu Hribarju. Tukaj je imel neki Karel Vuga od Gorice svoje delavce, kateri so na skedenju lupili slive. Ko je bil Vuga odseten, je njegov delavec žvepljal olupljene slive ter po neprevidnosti užgal slamo, ki je bila pred skedenjem zložena. V trenotku je bil skedenj v plamenu. Delavce so komaj rešile svoje bedno živiljenje iz plamenov. Vuga je vzel za kupčijo s slivami 4000 K kredita. Pogorelo mu je celo skladščer ter je sedaj največji siromak. Usmiljeni ljudje so mu pripomogli, da je mogel s svojimi ljudmi v svojo domovino. Ogenj se je tako bliskovito razširil na druga gospodarska poslopja omenjenega posestnika, da ni bilo mogoče rešiti nobenega pridelka ter je tudi nekaj živine zgorelo. Plameni so nadalje uničili hišo mlinarja Franceta Hribarja ter vsa poslopja posestnika Miklavčiča. Ta revez je izgubil popolnoma vso obleko in živila. Kako bo čez zimo preživel tropo malih otrok in živino? Usmiljeni ljudje, prislovično revezem na pomoč! Da se ne ogenj dalje razširjal, je zasluga naše požarnice.

Popotnik. — Sprejemljeno je bilo enoči v "Zvezdi" rdeča otroška čepica. Gimnazijec Dominik Žerkej je izgubil 3 K vreden dežnik. Oboje naj bi posteni najditelj oddal pri policiji.

Na južnem kolodvoru je bilo izgubljeno oziroma najdenih 7 brošur,

košara jajec, košara z dvema steklenicama in slovenski molitvenik.

Najnovije novice. — Smrtna odsoba. Dunajski portoniki so odsobili na smrt deklo Františku Navratil, ki je umrl v oropala svojo gospodinjo Natzler.

Grafica Montignoso je po svojem posredovalcu predlagala draždanskiemu dvoru, da se odpove snidenju s svojimi otroci, ako se ji stalno prepusti princezinja Monika, ki bi jo po pogodbji moral prihodnje leto izročiti. — Kolera je izbruhnila v Livlandiji in drugih russkih pokrajinh ob Vzhodnem morju. V Livlandiji je zbolelo dvanašt, umrlo pa sedem oseb.

Zaradičkih uličnih napisov v Pragi so sklenili nemški poslanci prideti veliko akcijo v državnem zboru v češkem deželnom zboru.

Spošništvo v Berlinu groze vprizoriti delavci. Samo pri električnih industrijah je uslužbenih 50.000 delavcev.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj 25. septembra. Situacija z ozirom na ogrsko krizo je neizpremenjena. Včeraj ob osmih je sprejel cesar grofa Cirakyja v posebni avdijenci. Voditelji ogrske koalicije so čakali nanj v hotelu "Bristol". Ob desetih se je Ciraky vrnil in se z njimi posvetoval poldrugemu uro. Nato se je zopet odpeljal na dvor, kjer ga je verjetno hitrostjo prišla požarna bramba iz Kostanjevice s svojim načelnikom Lavoslavom Bučarjem. Ta bramba je z veliko spremnostjo lokalizirala ogenj na gornjem koncu. Slava ji!

Demonstracija pred nadškofijo palajo v Gorici. V soboto je prišlo več sto prebivalcev iz Červinjana pred palečo nadškofa v Gorici in demonstriralo ondi proti premeščanju kaplana don Mazuta. Nadškofov tajnik je deputacij demonstrantov odgovoril, da je premeščenje odvisno od protektorja Faraone iz Trevisa.

Nevarnega človeka je prijela goriška policeja. Na polju je pokračel dveva kmetoma njuni suknji, neki ženski je grozil, da bo z nožem, če mu ne da 20 K. Pri hišni preiskavi je policija našla vsakovrstne reči, še celo neko mizo izpred neke kavarne. Tat se piše Ant. Marušič.

Med tvrdko Mathian

c. kr. založnico in njenimi tapetiskimi pomočniki so nastale diference. Pomočniki zahtevajo regulacijo plač in skrajšanje delavnega časa. Kakor se čuje, so pomočniki pripravljeni, ako se jim ne ugodni, stope v stavko. Vendar je upanje med spornima strankama, da se doseže sporazumljene mirne potom.

Leoni trgovec Jos. Gočevček, kateremu je bilo meseca junija v Vodnikovi hiši ukradenih 2500 K in ki je bil nato pred okr. sodiščem obsojen na 100 K globe, ker je te tavnine dolžil vratarja v hotelu "Južni kolodvor" Iv. Cerarja, je bil pri vzklicni obravnavi pred dež. sodiščem, ki je bila 18. t. m., popolnoma oproščen.

Zimnico odnesel je dne

19. t. m. neki neznanec starinarju Leopoldu Vidmarju, kateremu jo je dal, da jo neša na klavlico. Nepoznanec je to sicer obljubil, a žimnica je pa šla drugam, kakor je bila namenjena. Vredna je 8 K.

Nezgodna Včeraj popoldne so otroci na Zaloški cesti po vrhu že ne dozidane Sušnikove hiše letali in opeko na cesto metali. 8letnega fanta Premkove je zadebla delava opeka na glavo, da so ga morali nesti v bolnišnico.

Pes ugriznil je včeraj dovoljno v Krizevkih ulicah starinarja Vida Bratovščin in ga ranil na lev nogi. Pes ni imel nagobenika in je njegov lastnik znan.

Aretoval je včeraj na južnem kolodvoru službujoči nadškof Jakob Kržan Jakoba Bračka iz Bela cerkev, ker je potoval s ponarejeno delavško knjižico svoje sestre. Iz kakega vzroka je Braček to storil, ni znano.

Delavske gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljal v Bohinj 11 Hrvatov in 6 Slovensov, nazaj je pa prišlo 60 Hrvatov in 25 Ogrov. V Italijo se je odpeljalo 20 opekarjev. V soboto je šlo v Ameriko 7 Hrvatov, v Heb jih je šlo 25, v Lesce 16 in v Schaib pa 19.

Izgubljene in najdeni reči. Izgubljena je bila snoči v "Zvezdi" rdeča otroška čepica. Gimnazijec Dominik Žerkej je izgubil 3 K vreden dežnik. Oboje naj bi posteni najditelj oddal pri policiji. — Na južnem kolodvoru je bilo izgubljeno oziroma najdenih 7 brošur, košara jajec, košara z dvema steklenicama in slovenski molitvenik.

Najnovjevine novice. — Smrtna odsoba. Dunajski portoniki so odsobili na smrt deklo Františku Navratil, ki je umrl v oropala svojo gospodinjo Natzler.

Grafica Montignoso je po svojem posredovalcu predlagala draždanskiemu dvoru, da se odpove snidenju s svojimi otroci, ako se ji stalno prepusti princezinja Monika, ki bi jo po pogodbji moral prih

Poslano.

Ona dama, ki mi je pisala glede preiskrbovanja ubogih, blagovoli naj mi naznani svoje čestito ime.

V Ljubljani, dne 25. sept. 1905.

Ivan Hribar,
župan.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Borzna poročila.

Ljubljanska
"Kreditna banka" v Ljubljani.

Uradni kursi dun., borse 23. septembra 1905.

Maloščeni papirji. Dunar Blago

4% majeva renta	100.50	100.70
4% srebrna renta	100.45	100.65
4% avstr. kronska renta	100.60	100.80
4% zlata	119.65	119.85
4% ogrska kronska	96.90	97.10
4% " zlata	116.20	116.20
4% posojilo dežele Kranjske	50.99	101. .
4% posojilo mesta Split	100.60	101.60
4% Zadar	100. .	100. .
4% bos.-herce. žel. pos. 1902	100.90	101.85
4% dež. dež. banka k. o.	100.45	100.50
4% zet. pisma gal. d. hip. b.	100.80	101.80
4% pešt. kom. k. o.	100.90	101.90
4% pr.	106.60	107.60
4% zet. pisma Innerst. hr.	100.50	101.50
4% obič. ogr. k. o.	100.20	101.20
4% leznis. dr.	100. .	100.90
4% obič. dež. ind. banke	100.75	101.75
4% prior Trst-Poreč lok. žel.	99.90	100. .
4% prior dol. žel.	99.50	100. .
4% žel. žel. kup. 1/1	320.65	322.65
4% avst. pos. za žel. p. o.	101.45	102.45

Srednje	160.50	162.50
" 1864	295.75	297.75
" žitake	166.75	168.75
" zem. kred. I. emisije	304. .	313. .
" II.	303. .	311.70
" ogr. hip. banke	270. .	275. .
" arbeke & frs. 100%	104. .	110.50
" turške	148.25	149.25
Basiliška srednje	26. .	28. .
Kreditne	474. .	483.60
Inomostske	78. .	83. .
Krakovske	93. .	99. .
Ljubljanske	66. .	70.20
Avst. rud. križa	54.50	56.50
Ogr.	34.75	36.25
Rudolfove	62. .	66. .
Salsburške	74. .	78. .
Dunajske kom.	535. .	546. .
Beldnice	102.90	103.90
Južne železnice	671.50	672.50
Državne železnice	1643. .	1653. .
Avst.-ograke bančne delnice	678.50	679.50
Ogrske	794.50	795.50
Zivnostenske	247.90	248.90
Premogokop v Mostu (Brž)	689. .	695. .
Alpiniske montane	540. .	541. .
Praski žel. indr. dr.	274.3	275.3
Rims-Murányi	554. .	555. .
Trovški prem. družbe	30.0	30.4
Avst. orožne tovr. družbe	580. .	584. .
Češke sladkorne družbe	157. .	159. .

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 25. septembra 1905.

Termin.

Pšenica za oktober	za 100 kg. K	15.90
Pšenica " april 1906	" 100 "	16.60
Ež " oktober	" 100 "	12.92
Koruz " maj 1906	" 100 "	13.16
Oves " oktober	" 100 "	12.36

Efektiv.

Nespremenjeno.

Meteorologično poročilo.

Vrhina nad morjem 806. Srednji vrhni tlak 758.0 mm.

Števil.	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
23.	6. zv.	738.4	13.3	sr. vzhod	oblačno
24.	7. zv.	733.5	10.2	brezvetr.	dež
	2. pop.	732.9	17.0	brezvetr.	del. jasno
	9. zv.	732.6	14.8	sl. sever	dež
	25. 7. zv.	730.9	14.3	brezvetr.	dež
	2. pop.	731.4	18.7	sr. svzvod	del. oblač.

Srednja temperatura sobote 13.2° normalne 13.8° in nedelje: 14.0°, norm. 13.6°. Meteorologa 24 urah: 28 mm in 8.1 mm.

V NOBENI SLOVENSKI HIŠI SE NE BI SMELE POGREŠATI

POEZIJE
DOKTORJA
FRANCETA
PREŠERNA
UREDIL SKRIPT. L. PINTAR

ILUSTRIRANA IZDAJA, SEŠITA 5 K, V PLATNU VEZANÄ 6 K 40 h, V USNJU VEZANÄ 9 K. LJUDSKA IZDAJA 1 K, V PLATNU VEZANÄ 1 K 40 h. NATISMILA IN ZALOŽILA IG. PL. KLEINMAYR & FED. BAMBERG V LJUBLJANI. ± DOBIVajo ± SE PO VSEH KNJIGOTRŽNICAH. ±

Gospod Dr.
pismo na pošti. 3066 1
Več urarskih 3088 1
pomočnikov

starnejših, dobrih delavev, sprejme takoj H. Suttner, urar v Kranju.

Večja gostilna

(Hotel)

v lepem trgu Sevnica se zaradi družinskih razmer takoj proda.

Pojasnila pri lastniku F. Simončiu v Sevnici. 3007-3

Za takojšnji vstop v velikem podjetju

se iščejo

knjigovodkinja in blagajničarka

le prva moč in srednje starosti;

dalje: 3052 2

Mehanik za šivalne stroje in prodajo.

Več okrajnih zastopnikov za Kranjsko

proti stalni plači in proviziji.

Ponudbe poštno-ležeče pod S. M. C. Ljubljana.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob, sobice za služkinjo, predsobo itd., se odda s 1. novembrom na Karlovske cesti št. 15, I. nadstrop. na desno. Za hišo je v splošno porabo lep, zelen gaj. 3067

V najem se išče

gostilniška koncesija

za takoj ali pa za 1. november.

Prijave upravnemu „Slovenskemu Narodu“. 3063-1

Dobro vpeljana

mesarija

se odda v najem. Kolje se goveja živila, prešiči, teleta in koštruni.

Več se izve pri lastniku 3035

Jožefu Jesihu v Medvodah.

Sodar

le z dobrim izpričevalom oženjen ali samski, ki bi moral opravljati tudi kletarska dela, se takoj sprejme v stalno službo.

Mesečna plača po dogovoru.

Karel Lenčev

3009-5 vinski trgovec

na Lavceri pri Ljubljani.

Išče se v najem restavracija

all 2062 5

gostilna

v kakem večjem okraju na Gorenjskem. Ponudbe sprejema uprav. „Slov. Nar.“.

3067-2

Dva

mizarska pomočnika

se takoj sprejmeta pri

Josipu Verbaju v Litiji.

V notarsko pisarno v Ljubljani

se sprejme takoj izurjen

strojepisec.

Ponudbe sprejema uprav. „Slov. Naroda“.

3055-2

Dobro ohranjene

štelaže

za manufakturno trgovino in testenci (lustri) za plin, se kupijo.

Več pove upravnemu „Slovenskemu Narodu“.

3041-3

Služba

strojnega kurjača

se takoj odda na parni žagi

D. Vilhar i drug v Gerovem